

odatku fra Hrvatin Gabrijel Jurišić donosi izbor hrvatskih tekstova o svecu te komentar o simpoziju i popratnim zbivanjima.

Zbornik "Kačić" donosi na 592 stranice iscrpan prikaz štovanja sv. Antuna Padovanskoga kod Hrvata, te je na jednome mjestu objedinio teološke i biografske radove o tom svecu sa sažecima na svjetskim jezicima. Kad budu prevedeni i objavljeni njegovi govori, imat ćemo cjelokupan i zaokružen opus o sv. Antunu Padovanskom.

Mirko Mihalj

OMJERAVANJE SKOLASTIKE S KANTOM

Rudolf BRAJČIĆ, *Filozofski eksperiment. Signifikativni i egzistentni vidici u filozofiji*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb 1996., 170 stranica.

Kao što nam je dobro poznato o. Brajičić se je za dugog tijeka svojega filozofskog promišljanja "hrvao" s njemačkim filozofom I. Kantom. O tome je ostavio i značajne zabilješke. Dosta je samo podsjetiti se njegova djela *Opraudanje čistoga uma u svjetlu transcendentelnih odnosa* (FTI, Zagreb 1988).

Njegovo najnovije djelo, koje ovdje predstavljamo, po riječima samoga autora, svojevrsno je "omjeravanje skolastike s Kantom, ocem agnosticizma" (str. 11). Ono je također i svojevrsna teodiceja, ali koja je nastala drugačijom metodom od one kojom su se koristili skolastici. Autor se odlučio za ekperimentalnu metodu, ne samo iz puke želje za novinom, nego i zbog mukotrpnog istraživanja, koje je rezultiralo autorovim zaključkom da se filozof koji metafiziku želi dovesti do znanstvene sigurnosti mora ponašati *analogno* ponašanju znanstvenika pri vlastitu istraživanju (usp. str. 13). To znači da treba poduzeti i svojevrsni filozofski eksperiment. Upravo to naš autor i radi u ovom djelu. Slijedeći Kanta u metodi, on ovdje pokušava učiniti eksperiment u realnoj metafizici, a sa svrhom da pokaže njezinu objektivnost i znanstvenost. K tome, on želi još jednom "u ime skolastike dati Kantu odgovor" (str. 15).

Autor, s jedne strane, kritizira Kantovu *analognu* metodu zbog razvoja pozitivnih znanosti i smatra da je njegov spoznajni sustav potrebno zamijeniti nekim drugim; a s druge strane, uvjeren u prednost metode pokusa u filozofiji, pokušava ga i sam provesti u realnoj metafizici. Svjestan da filozofski pokus nije moguće provesti ako metafiziku shvatimo *a posteriori*, tj. iz iskustva, on metafiziku u ovom eksperimentu shvaća kao *apriornu* znanost.

Naš je filozof proveo svoj eksperiment u dvije etape. Najprije u prvoj glavi, prvog dijela, on pokušava "dokazima odozgor *apriori* pokazati da postoji Bog kao Apsolutni bitak i da on svojom biti nužno određuje štostvo i kakvoće svega izvan sebe" (str. 18). Ovo je pozitivni dio Brajičićeva eksperimenta, kojim je, kako smatra, pokazao ispravnost realne metafizike.

Potom, u drugoj glavi ovog istog dijela, pokazuje "neodrživost Kantove transcendentalne metode i neopravdanost njegova zabacivanja skolastičke dijalektike" (str. 75). Pokazuje, nadalje, neispravnost njegova agnosticizma, negirajući vrijednost Kantovih subjektivističkih tvorevina prostora i vremena kao i ideja čistoga razuma. Autor ovdje "obračunava" i s drugim sličnim sustavima (skeptizam, pozitivizam i hegelijanizam). Ovaj dio knjige nosi naslov "Transcendentalni i antitranscendentalni filozofski sustavi".

U drugome dijelu knjige, pod naslovom "Transcendentna metodika", autor postavlja neke metodološke zaključke i razvija teme koje mu se nameću nakon obavljenog filozofskog eksperimenta. Prvotna mu je nakana ovdje upoznati čitatelja s metodom ekperimenta, koja je po njemu obvezatna u filozofskom istraživanju. Ovdje se, osim spomenute metode, susrećemo i s izradom jedne egzistencijalne antropologije sa svim njezinim djelovima.

Čitatelj će odmah primijetiti da je autor strukturu za svoju knjigu posudio od Kanta, iz njegova djela *Kritika čistoga uma*. On je to, kako sam kaže, učinio namjerno, čak se je u svome eksperimentu držao i drugih njegovih smjernica; što zapravo samo uvećava vrijednost ovog nadasve originalnog pokušaja kritike Kantove misli.

Ovo doista originalno djelo ima i izuzetno vrijedan "Dodatak", u kojemu se donosi osamnaest *fragmenta philosophica*. Autor u njima donosi svoje filozofske misli i poglede na razne probleme, a sve u svjetlu svojih originalnih spoznajnih dosega iznesenih u ovoj knjizi.

Borislav Dadić

MAJKA NEŽELJENIH, ODBAČENIH, SIROMAŠNIH

Razmišljanje u povodu smrti Majke Terezije

"Na svijetu ima mnogo ljudi koji umiru jer nemaju komad kruha, ali ih ima mnogo više koji umiru jer ih nitko ne voli." (Majka Terezija)

Kad je u ljeto prošle godine Majka Terezija dospjela u calcuttsku bolnicu "Woodlands Nursing Home", svi smo sa strepnjom očekivali